

АҢСНЫ
АШӘКӘЫҢҢЦӘ
РЕИДГЫЛА ИҢНАЖЬУА

АЛАШАРА

АЛИТЕРАТУРА-
САХЪАРКЫРАТӘ
АУААЖӘЛАРРА-
ПОЛИТИКАТӘ
ЖУРНАЛ

5

Иҗытцуеит 1955 ш. раахыс

АРЕДАКТОР ХАДА
Анатоли Лагәлаа

АРЕДКОЛЛЕГИА:
Витали Амаршьан
(аредактор хада ихатыңуа)
Вахтанг Аңхазоу
Валентин Кәәбәаниа
Даур Наңкьебиа
Зураб Цьапуа
Гунда Сақаниаңха
Дмитри Габелиа
Альбина Анқәабңха
(аҗакзыңхықәу амазаныкәга)

АУААЖӘЛАРРАТӘ ХЕИЛАК:
Цьума Ахәба
Шьалодиа Аңынцьал
Владимир Агрба
Геннади Аламиа
Алина Жьипңха
Платон Бебиа
Алыкьса Гогәуа
Гьаргь Гублиа
Владимир Занҗариа
Виачеслав Бигәаа
Гәында Кәытңниаңха
Руслан Қапба
Валери Касланзиа
Бадра Гәынба
Анзор Мықәба
Мушьни Миқаиа
Заира Тҗаитцыкәпңха
Терент Чаниа
Алхас Чхамалиа

Литературно-художественный и общественно-политический журнал

Алашара (Свет)

Орган Союза писателей Республики Абхазия

Адрес: 384901 Акәа
Ажәанба имәә, 9.
Ател: 226-25-42
772-70-86

Ажурнал «Алашара» иадна-кыло аматериалкәа зегы кыпцхзароуп PT SANS ашрифт ала. Егырт ашрифткәа рыла икыпцху акгы аднакылазом.

Анбанкәшәарахы ырытоуп 08.09.2014 ш.
Акыпцхыразы анапы ацаоуп 09.10.2014 ш.
АФОРМАТ 70x108 1/16
Иныкәырцшу амехак 12,5 кыпцхы бгыыц
Азаказ №
Атираж 1000

Ареспублика Ацсны Ахәынткаратә нашлакы “Акыпцхы Аоны”.
Акәа. Ешба имәә, 168.

Атехредакторцәа:
Л. Амццәа,
Л. Чамагәуацәа.
Акорректорцәа:
И.Цьениацәа,
М. Кәыпцниацәа,
К. Кәтелиацәа
Анбанкәшәаө
И. Цыгәцәа
Компиутерла акыпцхы
иазлырхиент
С. Сазба

АХКӘА:

Д.И.ГӘЛИА ДИИЖЬТҒИ 140 Ш. ЦИТ
Дырымт Гәлиа. Астатиакәа.....3

ГЕННАДИ АЛАМИА 65 ШЫКӘСА ИХЫЦИТ
Дмитри Габелиа. Алцшаах зегы ирбазом..... 8
Геннади Аламиа. *Ажәеинраалакәа*.....10

КОСТА ХЬЕТАГУРОВ ДИИЖЬТҒИ 155 ШЫКӘСА ЦИТ
Коста Хетагуров. *Ажәеинраалакәа*.
Иеит. Г. Аламиа..... 15

Шьалодиа Ацьынцәал. Еицәыхарахацыпцхәаза
еизааигәахон. *Ароман иацу*..... 18

ЦЬОТА ТАПАГӘУА ДИИЖЬТҒИ 90 ШЫКӘСА ЦИТ
Цьота Тапагәуа. *Ажәеинраалакәа*..... 49

Енвер Ажыба. Ацәашыы аблакәа.
Агәтыхажәабжь..... 52

Витали Амаршьан. Аҳаракыраф аипылара.
Ажәеинраала..... 76

Гунда Сақаниацәа. *Аессекәа*..... 78

Дмитри Габелиа. *Ажәеинраалакәа*..... 90

АҒАР РЫБЖЫ

Абзагә Акалгыба. *Ажәеинраалакәа*..... 97

Цьамбул Инцьгиа. *Ажәабжькәа*..... 100

АЖУРНАЛИСТЦӘА ҒАРАЦӘА РЫРҒИАМТАКӘА:
Аслан Кәталиа. Ацсадгыыл атеи..... 103

Оксана Тапагәуацәа. Аибашыра
иазрыжәыз афырхатә..... 105

Саид Цьарсалиа. «Сызхьаауа, сызхьымзас
ажәабжьхәаөцәа дуқәа роуп...»..... 107

Афина Ажыпцәа. «Ахәатәы
сымоушәа збоит...»..... 110

Руслан Қапба. Акыр хәикәнархозар..... 113

Белла Барцыццәа. Марттәи ажәылара.
Анцәамтә..... 120

Сарион Таркыыл. Аибашыраантәи амшынтакәа.
Иацу..... 146

Сергей Зыхәба. Дырымт Гәлиа
ирәиаратә дунеихәапшышыақәа. *Алагартә*152

Зураб Цьапуа. Тыркәтәыла инхо ацсуаа рәапыцтә
дырра. *Анцәамтә*..... 166

Ш.Д. ИНАЛ-ИПЦА ДИИЖЬТҒИ 100 ШЫКӘСА ЦИТ
Шалау Инал-ипца. Ацдан..... 182

Цьума Ахәба. Ацышәара шцац ицоит..... 192.

Ашәтқәа ианрылазәо сыпхаррала,
Апъшеи, ахътеи сыпсы иахганы,
Башта иантәшәтуа сцәаныррала,
Быбла аназбырхо бзиа ибаны...

Уи афыхра аныбгәабыуа сыпсы,
Сыблақәа аахызвар лассы,
Ҳашнымхо здыруеит хаз-хазы.

13.06.14 ш.

Ба бхатыпјан

Ҳахъеиқәшәоз атыпјафы,
Азатәра ақәа ицәуп...
Ҳахъеиқәшәоз
ажәфанафы,
Адгъыл-гъежъ тацәуп.

Издыруеит сгәы нызкыло,
Уажә ацәышра зызхәо...
Стәоуп, блала
игәйдкыло,
Ауаа амза хәа зархәо.

07.05.13 ш.

ЦЪАМБУЛ ИНЦЪГИА

Дунеикафә ѿ-дунеик

Аапъынран.

Адуinei ашта иаҫааз – ашарккамтаз урт еицфыхеит. Мшызха ирызхауан.
Апъстазаара пъхьаҫа инаскьон. Аамтагы – фырхасуамызт...

Еицфыхаз адуinei икәыпшыцыпъхьаза, апъстазаара ашьямхы шытцарыз гәартон.

Енак ргәырҫанзамкәа рылапъшқәа еиқәшәон... Уи акәхон, цәаныррак рыцәпытуан, дунеи ссирк рзаатуан... Аха пъынгылак рыбжьахон – акәарацча. Уи табар – апъстазаара аангылон, итамбар – насыпк неипъхьбон...

Акәарацча ахықәқәа рфы ишәтыз, зыгәқәа еинырыз ѿ-шәтык рыгәтыха – апъшалас иазынхон.

Агара

Апъхья-жәә гәылшәон...
Зы-хәтәи дгьыл-хәтәи рееилдыргон...
Ишарккон...
Мчы-бжьык – пъсы-зхоу ашон. Уи нахыс апъстазаара кьаасуан...
Агара – лапъшы хаак зхыу дгьыл хәтәк.
Агара игартуаз – Арцафы и-ца-дырцәан...
Рбыз-шәә – апъсабара абжьы хаа...
Ргәадуура – рыпъс-адгьыл.
Аамта кәаруан...
Апъстазаара наскьяцыпъхьаза – аеапъсахуан ахдырра... Еицакуан зегьы...
Апъстазаара шкьяасыц икьяасуан, аха агара игартуаз еиха-еиха рхы рхаштуан...
Хәылпъьетцәә ажәван акәә иахьтаршәыз хьаак афьыкәын...
Аамта пъышәарччон...
Асаат ахыцкәә ирынхалаз ахдырра, агара игартуаз рхафәра шапъсахыц иапъсахуан...
Ашарккамтаз шарпъьетцәәк згәылшәар – ахдырра хынхәуан.

Ацыхәтәантәи ахамта

Икыдлаз амзафә илапъш назирхон. Ускан жәларык иныхәапъхьыз рхыгзахьан. Игәы егьа шәахста анызаргьы, пъхарра дук ахьацәымзыцыз - насыпъын.

Ибла иаахгылон уи амш. Агәалашәара ацәкәырпъа дышьтнахуан. Ганкахьала иаци иахьеи рышьхәә еивтан, дачә ганкахьала – ахаан рыбжьалахьан.

Уи ауха иибаз апъхьыз ашыжь акыр дархәыцит. Игәы икәыџуан ихааза илфьытшәаз ажәә, аха асахьакәеи ажәкәеи анаизига – агәыџбара изцәыртцуан. «Уццакцәоит!» – дааннакыларц иалагон ихдырра. «Уаха сьлшом», – хазы инафьытшәон игәы...

Уи аены лфәпъхья игәы ицәыхтуан. Илфьытшәон дыззыпъшыз ажәә хаа. Аха... Дшыццакцәаз акара игәы инафьейт. Ибон ларгьы дуалыуашо акы дшаргәатеиз. Лыблакәә ирхәози лгәы ахымџапъгашьей акыр ишеицәыхараз иныруан. Уи зыхкьоз иара изы наунагза имазаны иаанхон...

Пъатхьк азна ашхам ижәышшәә, дыпъсу дыбзоу изымдыруа дгылан. Ларгьы лхьаа лыблакәә ишырхыз ибартан. Ишьамхкәә итнахырц атахызшәә, ицааршәха иказ камафьык, пъхарра згымыз игәы иназцазшәә ибеит. Убыскан ауп ианеиликаазгьы зака бзиа дибоз...

Уажәшьта атагылазаашья дшалтца дхәыцуан. Егьа уадафәра дрыниаргьы ауафьы, аччапъшь игәы апъсахуеит. Иахьынзаилшоз ихьаа хәәены, дналфач-чеит. Идыруан иччапъшь бзиа ишылбоз. Ахьаа зхыз лыблакәә пъхаррак нарыцалон. Ари илифоз ацыхәтәантәи хамтан... «Бзиала! Наунагза бзиала! Иреиџуананасыпъ!», – инафьытшәон идысхьаз игәы...

Ипъсы злаз лыфьны афьынза днаскьейгеит. Ианеипъырцуаз афьыцагьы ажәк ахәара рзыгәафьуамызт. Агәы анхәу – ажәкәә рфьыртцәахуеит усгьы. Ацыхәтәан, ишицәыуадафьызгьы лыблакәә днархыпъшылан, итабуп ихәеит.

Днеиуан ларгьы лхы лыкәәе. Ибартан лгәи-лылафьырзи шеилатцәоз, аха иара иеипъш, ларгьы ачхара ду лафәаршьахьан. Дхынхәуан иаргьы афьныка.

Иблақәа ирбоз адунеи уеизгыи ицәтәымхахьан. Зны дзырпъхоз ацәанырра, кәарабушәа ихәда аафнацәон уажәы. «Духаршт!» – ихәхәон ихдырра. «Иугъсыхәозеи шыта?» – хазы игәынқыуан игәы...

Уи аахыс зака мши-цхи рееилдыргахьоузеи.

Уажәы амзафа дахьатцапъшуаз ччапъшык икышәкәа инрыкәхәмаруан. Ацыхәтәан дагъзааиуан лкаак: «Ахдырра – зейфьыкам бәроуп, ацәанырра – апъстазара иашәтыцуп, аамта – урт аоба еинзыршәо бжәаказафуп».

Аҕба

Амшынцәкәырпъа акаара иафахәытхәытуан. Ианхьатцуаз ччапъшыкгыи нафыкәлон. Уажәы иччаргыи, гәыбжан азтодаз, аамта чапъарак ипъахьан.

Дахьтәаз, апъсшьафцәа назгоз бба дук илапъш итцашәон. Уи акәхон, агәалашәаракаә рдунеи даанахәон...

Жәытәнатә аахыс кыбазыба згымыз жәларык, фапъхьа аказаареи акамзаареи рхыкә ихыкәгылан. Зышпъы ргыланы ижәылоз аамтадара ацәкәырпъа гәымбылцьбара иаапъыхьашәоз зеггы сақәтцас иалагон. Жәларык ргәынкьбжыи ажәфан хылпъа кылнатәон. Дгьыл пъшык уажәазы амацәыс ыкәкәашагәышьон...

Ибла хәыцкәа тырхаха ижәылоз амшынцәкәырпъа дазыпъшуан. Закантә ара дааны дыхәмархьааз, аха ас аеырмашьца агыгцәа ргыланы ахаан имбацыт, ариакара ауаапъсыра агафа икәны дырнымиацыт, имахацыт адгьыл ацәа итазырзызоз анацәа рмыткәмабжь, илымхакаә црымхаацыт икәлацәа рытцәаабжь...

«Гемие бинин! Гемие бинин!»* – хәа асқьар рыбжыи анга, апъхыз еикәатцәеипъш дызлаз алабфаба еихагыи изымбатәбарахеит. Зыпъсадгьыл ааныжъра зтахымыз шәакъшьхәала ирысны, хаиуантцас ирызныкәон, тәым бызшәала ирыкәцәкьон...

Уажәык илапъш дытцашәон зкәымжәы иамкуа, настхашәа игылаз азәы. Уи ипътацәкәа дрытцаччо, кьаса хәычык инацәа иахаиртцәиауан...

Ускан иибоз зеггы аилыргара ицәыуадафын, аха арт ахтысқәа игәатцафы наунагза иаанхарц азы рхатә тыпъ рыпъшаахьан.

«Гемие бинин! Гемие бинин!»¹ – уажәык иааигәазаны илымха интасуан жәларык ргәахы кыдызхьяз абжыи. Иаргыи дызхыркәыкәауаз ипъсадгьыл ахь далахынхәырц итахызшәа, ифытракыз ибба хәыц еихагыи игәыдирбәбәалон... Жәларык рыгәнаха иатцаз «Махмадиа» амшынгәы икәланы инеиуан...

Ифшәаны ишьамхы иныкәшәаз абъыц, ихәыцра даалнахуан дахьтәаз. Абъыц инапсыргәытца инанцаны, ицәаакхьаз иблақәа ааирыцкьон. «Уи аамта еикәатцәаз, ура уеипъш, лахьынтца цәгьак рыхтыгәларц егьаарыгымхеит сьжәлар. Аха иасуаз аурт – рдацпъашә азытцымхит. Кыр зычхаз – кыр имбои. Егьа иуадафзаргыи мац-мац апыткәырқәа цәыртцуан, ипытуан, ифеиуан ахәарах...» – игәы дтахәыцуан изышза ишлахьяз абырг.

Нас, пъстхәацк зхыршәламыз ажәфан бахча ссир илапъш назирхон. Уажәазы абырг игәы итихәааз еицагыло абипъаракаә имазаны ирзынхазаргыи, пъхзашала жәларык ирзичапъаз «аҕба», ахатәы бирак ахашәыршәыруа, аамта ацәкәырпъакаә еифырффо пъхьака ишнеиц инеиуан.

¹ «Гемие бинин!» – шәласны аҕба шәтал!